

۹

حساب دیفرانسیل و انتگرال

و هندسه تحلیلی

(ویرایش چهاردهم)

جلد اول (قسمت دوم)

Based on the original work by

GEORGE B. THOMAS, JR.
Massachusetts Institute of Technology

as revised by

JOEL HASS
University of California, Davis

CHRISTOPHER HEIL
Georgia Institute of Technology

MAURICE D. WEIR
Naval Postgraduate School

ترجمه

فرزین حاجی جمشیدی - مهرداد آزادی
محمدعلی اسلامی خوزانی

عنوان و نام پدیدآور	: حساب دیفرانسیل و انتگرال و هندسه تحلیلی / [نویسنده چهاردهم، ... او دیگران]]؛ ترجمه فرزین حاجی جمشیدی، مهرداد آزادی.
مشخصات نشر	: تهران : صفار، ۱۳۹۷-
مشخصات ظاهری	: ج: مصور(رنگی)، جدول(رنگی)، نمودار(رنگی)؛ ۲۲۰×۲۶۰ س.م.
شابک	: دوره: ۶-۹۷۸-۹۶۴-۳۸۸-۵۴۹-۹۷۸؛ ج. ۱، ق. ۱-۵؛ ۹۷۸-۹۶۴-۳۸۸-۵۴۷-۲؛ ج. ۲، ق. ۲-۹؛ ۹۷۸-۹۶۴-۳۸۸-۵۴۸-۹۷۸؛
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: عنوان اصلی: Thomas' calculus, 14 th ed, 2018.
یادداشت	: نویسنده چهاردهم، ... توomas، جوئل هاس، کریستوفر هیل، موریس د. ویر.
یادداشت	: کتاب حاضر بر اساس کتاب "حساب دیفرانسیل و انتگرال و هندسه تحلیلی" اثر جورج ب. توomas است که در ویراستهای قبلی اثر اصلی توomas مولف است.
یادداشت	: مترجمین بخش دوم از جلد اول، فرزین حاجی جمشیدی و محمدعلی اسلامی خوزانی.
موضوع	: حسابان
موضوع	: Calculus
موضوع	: حساب دیفرانسیل
موضوع	: Differential calculus
موضوع	: هندسه تحلیلی
موضوع	: Geometry, Analytic
شناسه افزوده	: توomas، جورج برینتون، ۱۹۱۴ - ۲۰۰۶.
شناسه افزوده	: Thomas, George B. (George Brinton)
شناسه افزوده	: حاجی جمشیدی، فرزین، ۱۳۲۰ - ، مترجم
شناسه افزوده	: آزادی، مهرداد، مترجم
ردہ بندی گنگره	: QA۳۰۳/۵ ح ۱۳۹۷
ردہ بندی دیوی	: ۵۱۵/۱۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۲۴۳۲۲۳۸

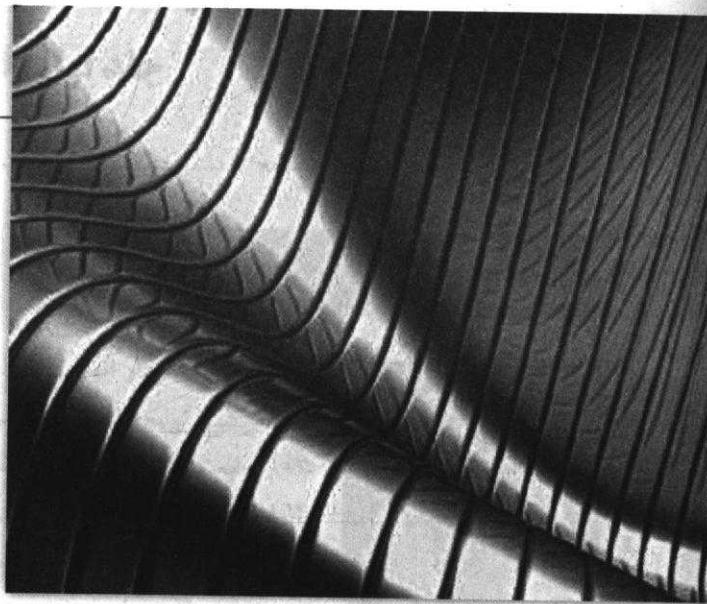
فهرستنویسی پیش از انتشار: انتشارات صفار

نام کتاب	: حساب دیفرانسیل و انتگرال و هندسه تحلیلی- ویرایش چهاردهم، 2018 (جلد اول قسمت دوم)
مؤلفین	: جورج ب. توomas- جوئل هاس- کریستوفر هیل- موریس دی. ویر
مترجمین	: فرزین حاجی جمشیدی- مهرداد آزادی- محمدعلی اسلامی خوزانی
ویرایش گر	: مهسا صدیقی نیا
طرح جلد	: فرهاد کمالی
حروفچینی	: معرفت
لیتوگرافی	: گنج شایگان ① ۵۵۴۰۲۱۸۴
چاپ متن	: گنج شایگان ① ۵۵۴۰۳۴۷۸
شمارگان	: ۲۰۰ نسخه
نوبت چاپ	: سوم- زمستان ۱۴۰۱
قیمت	: ۳۵۰,۰۰۰ ریال
ناشر	: انتشارات صفار
مرکز پخش	: خیابان انقلاب- روپری دبیرخانه دانشگاه تهران- بازارچه کتاب- طبقه زیرین
	: انتشارات اشرافی ② ۶۶۹۷۰۹۹۲ تلفن: ۶۶۴۰۸۴۸۷
	: پخش کتاب بینش ③ ۶۶۴۹۶۲۹۹
	: کتابفروشی صفا ④ ۶۶۹۷۸۸۴۶

۳۰۰۰۵۲۵۱

مقدمه

ویرایش چهاردهم کتاب حساب دیفرانسیل و انتگرال توماس، برداشتی مدرن از حسابان را با گسترش درک مفهومی از ایده‌های مهم ریاضی ارائه می‌دهد.
این کتاب دنباله‌ای از مباحث حسابان را که معمولاً دانشجویان در چند نیمسال تحصیلی خود نیاز دارند پشتیبانی می‌کند.

توضیحات شهودی دقیق، مثال‌های منتخب فکورانه، موداوهای عالی و مجموعه‌ای کامل از تمرین‌ها و مسائل شالوده این کتاب را تشکیل می‌دهند. در این ویرایش سعی کردہ‌ایم که بهسازی کتاب را در هر دو مسیر آماده‌سازی آن برای اهداف امروزه دانشجویان و کاربردهای آن در جهان متغیر کنونی ادامه دهیم. بسیاری از دانشجویان تحت تأثیر حسابان دوره دبیرستان هستند. برخی دیگر آنرا با تجربه موفق خود در گذراندن این دروس در کالج مقایسه می‌کنند. به هر حال نتیجه مهارت در کسب توانایی برای محاسبات و بی‌توجهی به شکاف‌های بینایین در جبر و هندسه همراه با درک ضعیف از مفاهیم مباحث حسابان بوده است.

هدف ما در این کتاب برآورده کردن نیازهای جمعیت رو به افزایش پژوهش‌گران و علاقمندان به مباحث حسابان است.

ما به دقت مباحث مروری کافی (در کتاب و پیوست‌ها)، جواب‌هایی با ذکر کامل جزئیات و مثال‌ها و تمرین‌های گوناگون را فراهم کرده‌ایم تا درک کاملی برای دانشجویان در کلیه سطوح فراهم سازیم. در کتاب مطالب فراوانی در جهت حمایت از بالندگی تفکر ریاضی، بسیار فراتر از فقط حفظ فرمول‌ها و روش‌ها ارائه شده است. ما چگونگی تعمیم مفاهیم کلیدی ریاضی را وقتی برای اولین بار معرفی می‌شوند نشان می‌دهیم.

پیوست‌ها در کلیه جهات، سعی دارند مفاهیم جدید را با مفاهیمی که قبلًا مطالعه شده‌اند پیوند دهند. پس از مطالعه حساب دیفرانسیل و انتگرال توماس حل مسائل و توانایی‌های استدلالی ما در بسیاری از جنبه‌های گوناگون زندگی گسترش می‌یابد.

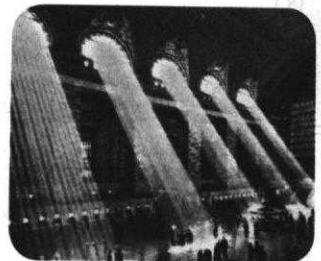
تسلط بر این مطالب زیبا و خلاقانه همراه با بسیاری کاربردهای مهم در میدان‌های گوناگون، پاداشی است که بدست می‌آوریم. هدیه اصلی مطالعه حسابان، توانایی ما در تفکر منطقی و دقیق، درک آنچه که تعریف شده، آنچه که فرض شده و آنچه استنتاج شده و یادگیری چگونگی تفکر عقلابی و تعمیم منطقی مسائل است.

هدف ما در این کتاب پشتیبانی این اهداف بوده است.

جلد اول (قسمت اول)

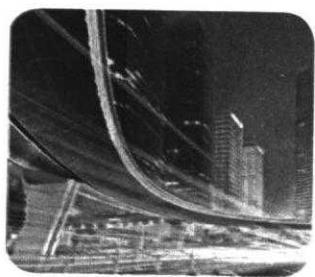
مقدمه

۱ توابع

۱۳	۱-۱ توابع و نمودار آنها
۲۵	۱-۲ ترکیب توابع؛ انتقال و مقیاس‌بندی نمودارها
۳۲	۱-۳ توابع مثلثاتی
۴۰	۱-۴ ترسیم با نرم‌افزار
۴۳	سوالات مروری
۴۴	تمرین‌های عملی
۴۹	تمرین‌های اخلاقی و پیشرفت

۲ حدود و پیوستگی

۴۹	۲-۱ حدود و پیوستگی
۵۴	۲-۲ حد تابع و توابعی دل
۶۴	۲-۳ تعریف دقیق حد
۷۳	۲-۴ حدود یک طرفه
۸۰	۲-۵ پیوستگی
۹۰	۲-۶ حدود شامل بی‌نهایت، مجانب‌های نمودار
۱۰۲	سوالات مروری
۱۰۴	تمرین‌های عملی
۱۰۵	تمرین‌های اخلاقی و پیشرفت

۳ مشتقات

۰۹	۳-۱ مماس‌ها و مشتق در یک نقطه
۱۳	۳-۲ مشتق به عنوان یک تابع
۲۱	۳-۳ قوانین مشتق‌گیری
۲۹	۳-۴ مشتق به عنوان آهنگ تغییر
۳۹	۳-۵ مشتقات توابع مثلثاتی
۴۵	۳-۶ قانون زنجیره‌ای
۵۱	۳-۷ مشتق‌گیری ضمنی
۵۷	۳-۸ نسبت‌های وابسته
۵۸	۳-۹ خطی‌سازی و دیفرانسیل